

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 576/2022
18.08.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Александра Јовановић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Никола Тесла“ Нови Сад, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2946/21 од 23.11.2021. године, у седници одржаној 18.08.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2946/21 од 23.11.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П1 657/2021 од 13.09.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженом накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 657/2021 од 13.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи за период од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада од 101.864,06 динара са законском затезном каматом од 09.02.2021. године до исплате и обрачунату законску затезну камату од доспелости сваког појединачног месечног износа до 08.02.2021. године од 13.789,35 динара и накнаду регреса за коришћење годишњег одмора од 82.640,89 динара са законском затезном каматом од 09.02.2021. године до исплате и обрачунату законску затезну камату од доспелости сваког појединачног месечног износа до 08.02.2021. године од 11.799,41 динара, као и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од извршности пресуде, до исплате. Другим ставом изреке, обавезана је тужиља да туженој исплати на име трошкова парничног поступка 47.245,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Трећим ставом изреке, одлучено је да је тужиља ослобођена плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2946/21 од 23.11.2021. године, првим ставом изреке, преиначена је првостепена пресуда и обавезана тужена да

тужиљи за период од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада од 101.864,06 динара са законском затезном каматом од 09.02.2021. године до исплате и обрачунату затезну камату од доспелости сваког појединачног месечног износа до 08.02.2021. године од 13.789,35 динара и накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора од 82.640,89 динара са законском затезном каматом од 09.02.2021. године до исплате и обрачунату затезну камату од доспелости сваког појединачног месечног износа до 08.02.2021. године од 11.799,41 динара, као и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 68.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, док је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка одбијен. Другим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове жалбеног поступка од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у спорном периоду од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године била у радном односу код туженог на пословима ... са коефицијентом за обрачун плате 6,83. У том периоду, тужена је тужиљи обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), а почев од 2001. године. Пошто је тако добијена висина основне плате у утуженом периоду била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиљи сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиљи исплаћивана плата у висини минималне зараде. Према налазу и мишљењу судског вештака економско – финансијске струке, неисплаћена накнада за исхрану у току рада тужиљи за период од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године износи 101.864,06 динара, док неисплаћена накнада за регрес за коришћење годишњег одмора у истом периоду износи 82.640,89 динара. Обрачун предметних накнада извршен је на основу најповољнијег критеријума за тужену у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, између осталог Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, у којем је прописана накнада трошкова за исхрану у току рада од 250,00 динара бруто на дневном нивоу, а накнада трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у висини од 1/12 минималне зараде у Републици Србији на месечном нивоу.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиље са образложењем да је тужена у спорном периоду обрачунавала и исплаћивала плату тужиљи у свему у складу са одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним установама, те је самим тим кроз коефицијент исплатио тражене накнаде трошкова. Тужена је у спорном периоду тужиљи приликом обрачуна и исплате плате тужиљи применила вредности, параметре методологију

обрачуна прописаних важећим законским и подзаконским одредбама, којим поступањем није повређен ни један позитиван пропис који је уређивао област обрачуна и исплате плата запослених.

Другостепени суд је налазећи да је првостепени суд погрешно применио материјално право, преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев и тужену обавезао да тужиљи исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у износима утврђеним вештачењем, са припадајућом каматом, уз закључак да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду, не може да буде садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По налажењу другостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужиљи исплаћивала минималну зараду, следи да тужиљи није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати у износима утврђеним вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, а који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиље.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 187. став 3. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017... 129/2021) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15 и 27/22), у одредби члана 20. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и

остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на напред описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додаток на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, тужилца је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додаток за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/2015), као ни претходно важећим Посебним колективним уговором из 2009. године. Важећим Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама је утврђено право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужилци исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, тужилци не припада право на

додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражује, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији опредељени трошкови тог поступка на име ангажовања јавног правобранилаштва, на основу одредбе члана 162. ЗПП, у износу од 18.000,00 динара, одмерени применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“ број 37/21 од 14.04.2021. године).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**